

Lidská práva a soudnictví - zkušební okruhy 2023

- [1.] Prameny základních práv a úrovně jejich ochrany. Klasifikace základních práv a jejich kategorizace (dle statusů, generací, věcného obsahu atp.). Nositelé a adresáti základních práv.
- [2.] Možnosti a důvody omezení jednotlivých práv a přezkum jejich přípustnosti: konkrétní vymezení v Ústavě, Listině a Úmluvě; příklady z judikatury. Test proporcionality a racionality – vysvětlí nejlépe na konkrétním příkladu z judikatury. *Drittwirkung*.
- [3.] Zákaz diskriminace: formy diskriminace, akcesorická a neakcesorická rovnost, test diskriminace.
- [4.] Řízení o ústavní stížnosti: typy (komunální, politická strana, obecná), podmínky řízení, postup Ústavního soudu. Možnost podat spolu s ústavní stížností návrh na zrušení právního předpisu.
- [5.] Vymezení pojmů „rozhodnutí“, „opatření“ a „jiný zásah“. Důsledky rozhodnutí Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti.
- [6.] Právo na život a právo nebyť mučen. Pozitivní povinnosti státu u těchto práv. Vybraná judikatura.
- [7.] Právo na osobní svobodu (jednotlivé úpravy, důvody omezení podle Evropské úmluvy, důvody a formy omezení v českém právu a jejich legitimita). Vybraná judikatura.
- [8.] Svoboda pohybu a pobytu. Podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany.
- [9.] Ochrana osobnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména: lidská důstojnost – lidské právo či základní hodnota; soukromé sféry jednotlivce (*Sphärentheorie*); omezení způsobilosti k právním jednáním. Příklady z judikatury.
- [10.] Právo na soukromí, obydlí a korespondence: konkrétní právní úprava v Ústavě, Listině a evropské Úmluvě a rozdíly mezi nimi; judikatorní vymezení pojmů – soukromý život, vztahy vázané na soukromý život, domov vs. obydlí; užití trestněprávních nástrojů a přípustnost omezení LP – odposlechy a sběr dat, osobní, domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor. Příklady z judikatury.
- [11.] Pojem vlastnického práva; legitimní očekávání; restituce a role ESLP při ochraně vlastnického práva.
- [12.] Vlastnictví zavazuje - omezení vlastnického práva, vyvlastnění, konfiskace; daně a možnosti jejich přezkumu Ústavním soudem.
- [13.] Svoboda myšlení, svědomí a vyznání (*forum internum a externum*, právní úprava církví a náboženských společností, vybraná judikatura).
- [14.] Svoboda projevu: prameny význam, spojitost s dalšími základními právy, poměrování s právem na ochranu osobnosti. Vybraná judikatura.
- [15.] Formy projevu a jeho ochrana. *Hate speech*. Podmínky omezení svobody projevu. Vybraná judikatura.
- [16.] Sociální práva: zakotvení, jejich výčet, přímá aplikovatelnost, vybraná judikatura).
- [17.] Právo svobodně podnikat (právo na práci, co je povolání, veřejná služba). Regulace podnikání, vybraná judikatura.

[18.] Záruky nezávislosti a nestrannosti soudního rozhodování. Kárná řízení, proces jmenování soudcem, přidělení, přeložení, apolitičnost, podjatost atp.

[19.] Právo na spravedlivý proces: vymezení pojmu plná jurisdikce, nezávislý tribunál, právo na zákonného soudce, rovnost zbraní, překvapivost a nepředvídatelnost rozhodnutí, opomenutý důkaz, porušení ústnosti a veřejnosti jednání a další záruky spravedlivého procesu. Příklady z judikatury.